ראוה שנתייחדה עמו באפילה. בהזורק (לקמן דף פח.) תנן המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי ונסמוך מייתי לה[א] ר"ה נתייחדה עמו באפילה כדמשמע הכא: **נתן לה בספים חוששין משום זנות.** א] פי' אפילו ראוה שנבעלה כיון שנתן לה כספיס פרש"י דבזנות אין שייך לשון חוששין דלכהונה כבר נפסלה שהרי היא גרושה ולתרומה לא מיפסלא בא כהן אלא בביאת עבירה שנבעלה לכותי חלל נתין ממזר ולגב קידושין נקט חוששין ומיהו לרבי אלעזר דאמר[ב] פנוי הבא על הפנויה אלא לשם אישות [ג] עשאה זונה נקט נמי שפיר חוששין בזנות ומיהו סתמא דתלמודא ביבמות (דף פא.): לא אשכח משנה או ברייתא כרבי אלעזר: **אם כן מאי אף.** הכי תרי מילי סתרן אהדדי דאי חוששין לזנות אין חוששין לקדושין: **תנא** ובלבד שימות. פי' בקונטרס הא דקאמר רבי יוסי מגורשת ואינה מגורשת היינו אם מגורשת מת לנסוף [ד] ובשעת מיתה הויא מגורשת גמורה כדאמרינן ולכי מיית הוי גיטא אבל אם לא מת מיגלגלי מילתא דלאו גיטא הוא וחייב מטאת וטעמא דרבי יוסי מפרש הקונטרס בסמוך משום דאין בריה ולא אמרינן לכשמת הוברר הדבר שמתחלה היו אותן שעות רחוקות מן המיתה והיתה אשת איש בודאי אלא אין בריה ומשבה משעת נתינה ועד שעת מיתה ספק גרושה ואין נראה לרבינו ליאחז דאי סבר אין בריה א"כ היכי דעד שעת מיתה הויא ספק מגורשת אע"ג שהוברר הדבר לנסוף שאותן שעות היו רחוקות מן המיתה משעת מיתה ואילך נמי לא תהא מגורשת ולאי אע"פ שהוברר הדבר לנסוף שאותה שעה היתה סמוכה למיתה כיון דבשעה שהיא לגבו לחול לא היה מבורר ולעיל ברש פרק כל הגט (דף כה:) דייקינן בהדיא[ב] דיש בריה כיון דכי מיית הוי גט ואפילו לא מת מלאותו חולי יהיה לנו לומר שתהא מגורשת מספק כל אותה הימים ולא נאמר הוברר הדבר שלא חלו כלל הגירושין ועוד דבפרק בכל מערבין (עירובין נ:) אמר[ג] דלמ"ד אין בריה לא חייל עירוב כלל[ד] ואם כן הכא נמי לא היה להם לגירושין לחול כלל אע"ג דהוברר הדבר לנסוף על כן נראה לרבינו ליאחז דטעמא דרבי יוסי דאמר מגורשת ואינה מגורשת משום דמספקא לן אם [ה] חלין הגירושין משעת נתינה כר' מאיר או חלין שעה אחת קודם מיתה כר' יהודה[ו] וכן פירש ריב"ס: **אמר** רבה באומר מעת שאני בעולם. פי' בקונטרס שאמר בפירוש הרי זה גיטך מעת שאני בעולם ומילתא באפי נפשיה היא ולא קאי אריש אהרי זה גיטך מהיום אם מתי דהתם לכולי עלמא מגורשת משעת נתינה ואין נראה לר"ת דליתנא דמה היא באותן הימים משמע דקאי אמאי דאייתי לעיל ועוד אומר רבינו ליאחז דבתוספתא (פ"ה ה"ד) בהדיא משמע דקאי אמהיום אם מתי דקתני הרי זה גיטך מהיום אם מתי מחולי זה הימים שבינתים בעלה זכאי במציאתה כו' ומייתי פלוגתא דהנך תנאי דבסמוך ונראה לר"ת כמו שכתב בפי' רבינו חננאל נעשה כאומר בכ"ף מעת שאני בעולם[ז] כלומר מהיום דקאמר[ח] היינו מחיים שדעתו לאחר הגט כל מה שיוכל רק שיחול מחיים שעה אחת סמוך למיתתו ואע"ג דקאי אריש אמהיום אם מתי פריך שפיר והא אין גט לאחר מיתה כיון דקתני הרי היא כאשת איש לכל דבריה א"כ אין גט חל משעת נתינה אלא לאחר מיתה אע"ג דאמר מהיום וכן ר' יוסי דאמר מגורשת ואינה מגורשת [ט] אינה מגורשת ולאי אלא משעת מיתה ואילך והא אין גט לאחר מיתה וא"ת [ה] דאמרי[י] כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו ופירש בקונטרס[יא] שהיה כותב גט על תנאי לאשת איש. והכא עליה במזיד בחנק ובשוגג בחטאת ואע"ג דמת מאותו חולי לפי אלא גירשה אלא סמוך למיתה ובגמ' מוקי לה באומר לה במסילת הגט הרי זה גיטך והתגרשי בו מעת שאני בעולם אם מתי הלכך רבי יהודה סבר סמוך למיתה הוא דהוי גט ומקמי הכי לאשת איש היא ורבי יוסי סבר מכי יהב לה גיטא כל שעתא מספקא לן במעת שאני בעולם הלכך ספיקא היא והכא עליה באשת איש תלוי: **גמ' בדבר אחר.** בתמיכי: **וחוששין משום זנות.** שמא בא עליה ולקמן פריך מאי קאמר: **ואין חוששין.** שמא בעל לשם קידושין להלריכה גט שני: **מאי קאמר.** קתני אין חוששין שמא נתעסקו בדבר אחר והדר תני וחוששין משום זנות: **חוששין משום קידושין.** ולריכה גט שני משום קדושין ואין כאן טעם גט יפן [כ] שכבר מסרו לה קודם לכן אלא טעם קידושין הללו מלריכין אותה גט: **נתן לה כספים.** אמר בעילה: **חוששין משום זנות.** כלומר תולין ביאה זו בזנות: **ואין חוששין לקדושין.** להלריכה גט דאי לשם קדושין בעל לא הוה יהיב לה אתנן. והאי חוששין זנות לאו דווקא דמאי חששא איכא אי משום כהונה הא גרושה היא ונפסלה אלא בביאת עבירה כגון כותי חלל נתין וממזר והנך דמפרשי ביבמות[מ] ובקדושין[נ] אלא מיידי דנקט אין חוששין בספיקא נקט לשון חוששין בריאה: **אף בזו.** שנתן לה כספים חוששין משום קידושין דלמא הני כספים לאו אתנן ניהו אלא מתנה: **כמאן אזלא הא.** דאוקי רבי יוחנן בהזורק[ס] מחלוקת ב"ש וב"ה במגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי דמלרכי לה ב"ה גט שני בשראוה שנבעלה אבל לא ראוה שנבעלה לא חיישינן: **כמאן דדבי הלל.** דבין לת"ק בין לר' יוסי אמרינן היכא דלא ראוה לא חיישינן והיכא דראוה חיישינן אי לא ראוה משום כספים: **מידי כספים קתני.** אי אתנייה לתנא כספים לא הוה טעי בגירשה למינסייה לגמרי: **אף חוששין.** לקמיה פריך מאי אף: **כמאן אזלא הא.** דאוקי ר' יוחנן אליבא דב"ה דהיכא דראוה לריכה גט: **ברבי יוסי בר' יהודה.** דאילו לת"ק לא נחלקו בית שמאי ובית הלל בדבר זה דלא שביק ב"ה וספיס כב"ש אבל רבי יוסי סבר לה כרבי יוחנן ולא כמאן דמוקי פלוגתייהו אף בשלא ראוה שנבעלה דהא הכא כי לא ראוה כולהו מודו דלא חיישינן: **מאי אף.** דהא חששא דזנות לאו דווקא חששא אלא קולא היא לומר תולין אותה בזנות ואין חוששין לקידושין ור' יוסי הוה ליה למימר חוששין לקידושין ואין תולין להקל בזנות: **אף לא ראוה כו'.** דכיון שראוה שנתיחדה עדי היחוד הן הן עדי ביאה דכיון דגייסי אהדדי חוששין לביאה: **דלא לחד.** דאי לת"ק אפי' ראוה נמי האמר תולין בזנות ואינה לריכה גט ואי לרבי יוסי כי לא ראוה נמי קאמר חוששין וסבירא ליה כמאן דמוקי התם פלוגתייהו בשלא ראוה וקמלרכי לה ב"ה גט: **פנא ובלבד שימות.** אבל אי לא מת מיגלגלי מילתא דלאו גיטא הוא וחייב חטאת: ופרכינן בין לר' יוסי דמשוי לה אשת איש ספק בין לרבי יהודה דמשוי לה אשת איש ודאי[ע] ולכי מיית היכי הוי גיטא הא לדידהו לא הוי גט למפרע משעת מסירה אם כן לא הוי גט עד לאחר מיתה: ומשני **אמר רבה.** מתני' לאו באומר מהיום אם מתי דהכא ודאי לכי מיית מיגלגלי מילתא דהוי גט משעת נתינה והכא עליה פטור אלא באומר מעת שאני בעולם להוי גט הלכך לרבי יהודה סמוך למיתה חייל גיטא ומעיקרא אשת איש היא ולרבי יוסי סבר משעת נתינה מספקא לן דלמא זו היא שעה סמוכה למיתה והוי גט ספק ואע"ג דחיי טפי אין בריה: **שבינתים.** בין נתינה למיתה: ומטמא

כאשת איש לכל דבריה רבי יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת: **גמ'** ת"ר[פ] ראוה שנתייחדה עמו באפילה או שישנה עמו תחת מרגלות המטה אין חוששין שמא נתעסקו בדבר אחר[צ] וחוששין משום זנות ואין חוששין משום קדושין רבי יוסי ברבי יהודה אומר אף[ק] חוששין משום קידושין מאי קאמר אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ה"ק ראוה שנבעלה חוששין משום קידושין נתן לה כספים חוששין משום זנות דאמרי' באתנגה נתן לה ואין חוששין משום קידושין רבי יוסי בר' יהודה אומר[ר] אף בזו חוששין משום קידושין כמאן אזלא הא דאמר[ש] רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מחלוקת כשראוה שנבעלה אבל לא ראוה שנבעלה דברי הכל אין צריכה הימנו גט שני כמאן כדברי הכל מתקיף לה אביי מידי כספים קתני אלא אמר אביי ה"ק ראוה שנבעלה חוששין משום זנות ואין חוששין משום קידושין ר' יוסי ברבי יהודה אומר אף חוששין משום קידושין כמאן אזלא הא דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מחלוקת כשראוה שנבעלה אבל לא ראוה שנבעלה דברי הכל אין צריכה הימנו גט שני כמאן כר' יוסי בר' יהודה מתקיף לה רבא א"כ מאי אף אלא אמר רבא ה"ק[ת] רבי יוסי בר רבי יהודה אומר אף לא ראוה שנבעלה חוששין משום קידושין כמאן אזלא הא דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מחלוקת כשראוה שנבעלה אבל לא ראוה שנבעלה דברי הכל אינה צריכה הימנו גט כמאן דלא כחד: מה היא באותן הימים רבי יהודה אומר כאשת איש לכל דבריה ר' יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת: תנא[א] ובלבד שימות ולכי מיית הוי גיטא והא קיימא לן דאין גט לאחר מיתה אמר[ב] רבה באומר מעת שאני בעולם: תנו רבנן[ג] ימים שבינתים בעלה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה ויורשה

ומטמא

לאשת איש. בהזורק (לקמן דף פח.) תנן המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי ונסמוך מייתי לה א] ר"ה נתייחדה עמו באפילה כדמשמע הכא: **נתן לה בספים חוששין משום זנות.** א] פי' אפילו ראוה שנבעלה כיון שנתן לה כספיס

ליאחז דאי סבר אין בריה א"כ היכי דעד שעת מיתה הויא ספק מגורשת אע"ג שהוברר הדבר לנסוף שאותן שעות היו רחוקות מן המיתה משעת מיתה ואילך נמי לא תהא מגורשת ולאי אע"פ שהוברר הדבר לנסוף שאותה שעה היתה סמוכה למיתה כיון דבשעה שהיא לגבו לחול לא היה מבורר ולעיל ברש פרק כל הגט (דף כה:) דייקינן בהדיא[ב] דיש בריה כיון דכי מיית הוי גט ואפילו לא מת מלאותו חולי יהיה לנו לומר שתהא מגורשת מספק כל אותה הימים ולא נאמר הוברר הדבר שלא חלו כלל הגירושין ועוד דבפרק בכל מערבין (עירובין נ:) אמר[ג] דלמ"ד אין בריה לא חייל עירוב כלל[ד] ואם כן הכא נמי לא היה להם לגירושין לחול כלל אע"ג דהוברר הדבר לנסוף על כן נראה לרבינו ליאחז דטעמא דרבי יוסי דאמר מגורשת ואינה מגורשת משום דמספקא לן אם [ה] חלין הגירושין משעת נתינה כר' מאיר או חלין שעה אחת קודם מיתה כר' יהודה[ו] וכן פירש ריב"ס: **אמר** רבה באומר מעת שאני בעולם. פי' בקונטרס שאמר בפירוש הרי זה גיטך מעת שאני בעולם ומילתא באפי נפשיה היא ולא קאי אריש אהרי זה גיטך מהיום אם מתי דהתם לכולי עלמא מגורשת משעת נתינה ואין נראה לר"ת דליתנא דמה היא באותן הימים משמע דקאי אמאי דאייתי לעיל ועוד אומר רבינו ליאחז דבתוספתא (פ"ה ה"ד) בהדיא משמע דקאי אמהיום אם מתי דקתני הרי זה גיטך מהיום אם מתי מחולי זה הימים שבינתים בעלה זכאי במציאתה כו' ומייתי פלוגתא דהנך תנאי דבסמוך ונראה לר"ת כמו שכתב בפי' רבינו חננאל נעשה כאומר בכ"ף מעת שאני בעולם[ז] כלומר מהיום דקאמר[ח] היינו מחיים שדעתו לאחר הגט כל מה שיוכל רק שיחול מחיים שעה אחת סמוך למיתתו ואע"ג דקאי אריש אמהיום אם מתי פריך שפיר והא אין גט לאחר מיתה כיון דקתני הרי היא כאשת איש לכל דבריה א"כ אין גט חל משעת נתינה אלא לאחר מיתה אע"ג דאמר מהיום וכן ר' יוסי דאמר מגורשת ואינה מגורשת [ט] אינה מגורשת ולאי אלא משעת מיתה ואילך והא אין גט לאחר מיתה וא"ת [ה] דאמרי[י] כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו ופירש בקונטרס[יא] שהיה כותב גט על תנאי לאשת איש. והכא עליה במזיד בחנק ובשוגג בחטאת ואע"ג דמת מאותו חולי לפי אלא גירשה אלא סמוך למיתה ובגמ' מוקי לה באומר לה במסילת הגט הרי זה גיטך והתגרשי בו מעת שאני בעולם אם מתי הלכך רבי יהודה סבר סמוך למיתה הוא דהוי גט ומקמי הכי לאשת איש היא ורבי יוסי סבר מכי יהב לה גיטא כל שעתא מספקא לן במעת שאני בעולם הלכך ספיקא היא והכא עליה באשת איש תלוי: **גמ' בדבר אחר.** בתמיכי: **וחוששין משום זנות.** שמא בא עליה ולקמן פריך מאי קאמר: **ואין חוששין.** שמא בעל לשם קידושין להלריכה גט שני: **מאי קאמר.** קתני אין חוששין שמא נתעסקו בדבר אחר והדר תני וחוששין משום זנות: **חוששין משום קידושין.** ולריכה גט שני משום קדושין ואין כאן טעם גט יפן [כ] שכבר מסרו לה קודם לכן אלא טעם קידושין הללו מלריכין אותה גט: **נתן לה כספים.** אמר בעילה: **חוששין משום זנות.** כלומר תולין ביאה זו בזנות: **ואין חוששין לקדושין.** להלריכה גט דאי לשם קדושין בעל לא הוה יהיב לה אתנן. והאי חוששין זנות לאו דווקא דמאי חששא איכא אי משום כהונה הא גרושה היא ונפסלה אלא בביאת עבירה כגון כותי חלל נתין וממזר והנך דמפרשי ביבמות[מ] ובקדושין[נ] אלא מיידי דנקט אין חוששין בספיקא נקט לשון חוששין בריאה: **אף בזו.** שנתן לה כספים חוששין משום קידושין דלמא הני כספים לאו אתנן ניהו אלא מתנה: **כמאן אזלא הא.** דאוקי רבי יוחנן בהזורק[ס] מחלוקת ב"ש וב"ה במגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי דמלרכי לה ב"ה גט שני בשראוה שנבעלה אבל לא ראוה חיישינן: **כמאן דדבי הלל.** דבין לת"ק בין לר' יוסי אמרינן היכא דלא ראוה לא חיישינן והיכא דראוה חיישינן: **מידי כספים קתני.** אי אתנייה לתנא כספים לא הוה טעי בגירשה למינסייה לגמרי: **אף חוששין.** לקמיה פריך מאי אף: **כמאן אזלא הא.** דאוקי ר' יוחנן אליבא דב"ה דהיכא דראוה לריכה גט: **ברבי יוסי בר' יהודה.** דאילו לת"ק לא נחלקו בית שמאי ובית הלל בדבר זה דלא שביק ב"ה וספיס כב"ש אבל רבי יוסי סבר לה כרבי יוחנן ולא כמאן דמוקי פלוגתייהו אף בשלא ראוה שנבעלה דהא הכא כי לא ראוה כולהו מודו דלא חיישינן: **מאי אף.** דהא חששא דזנות לאו דווקא חששא אלא קולא היא לומר תולין אותה בזנות ואין חוששין לקידושין ור' יוסי הוה ליה למימר חוששין לקידושין ואין תולין להקל בזנות: **אף לא ראוה כו'.** דכיון שראוה שנתיחדה עדי היחוד הן הן עדי ביאה דכיון דגייסי אהדדי חוששין לביאה: **דלא לחד.** דאי לת"ק אפי' ראוה נמי האמר תולין בזנות ואינה לריכה גט ואי לרבי יוסי כי לא ראוה נמי קאמר חוששין וסבירא ליה כמאן דמוקי התם פלוגתייהו בשלא ראוה וקמלרכי לה ב"ה גט: **פנא ובלבד שימות.** אבל אי לא מת מיגלגלי מילתא דלאו גיטא הוא וחייב חטאת: ופרכינן בין לר' יוסי דמשוי לה אשת איש ספק בין לרבי יהודה דמשוי לה אשת איש ודאי[ע] ולכי מיית היכי הוי גיטא הא לדידהו לא הוי גט למפרע משעת מסירה אם כן לא הוי גט עד לאחר מיתה: ומשני **אמר רבה.** מתני' לאו באומר מהיום אם מתי דהכא ודאי לכי מיית מיגלגלי מילתא דהוי גט משעת נתינה והכא עליה פטור אלא באומר מעת שאני בעולם להוי גט הלכך לרבי יהודה סמוך למיתה חייל גיטא ומעיקרא אשת איש היא ולרבי יוסי סבר משעת נתינה מספקא לן דלמא זו היא שעה סמוכה למיתה והוי גט ספק ואע"ג דחיי טפי אין בריה: **שבינתים.** בין נתינה למיתה: ומטמא

ליה בריה וכו' ואע"ג דר' יוסי אית ליה זמנו של שטר מוכיח עליו והכא מספקא ליה היינו טעמא דאם מתי מספקא ליה אי הוה כמפרש בהדיא דוקא בשעה אחרונה שהוא בעולם ועוקר הזמן הכתוב בגט. רש"ל. ז. לא בשביל שיחול הגט לאלתר קאמר [אלא]. תוס' הרא"ש. ח. דמספקא ליה אי מהיום ממש קאמר או מעת שאני בעולם קאמר. רש"ש סימן ד'.

מד א ממי' ס"י מהל' גירושין הלכה ח סמג עשין נ טור ש"ע אה"ע סימן קמט סעיף ג:

פסקי רי"ד

ר' יהודה אומר הרי היא כאשת איש לכל דבר ר' יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת. פי' לא תתייחד עמו אלא בעדים שמא יבא עליה ויתבטל הגט ותהא צריכה גט שני לבעילה זו ולקמן בפ' הזורק (פה.) פליגי ב"ש וב"ה במגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי ומצרכי לה ב"ה גט שני ואע"פ שהגט זה אינו גומר אלא לאחר מיתה כיון דאמר מהיום אם מתי למפרע הוא קונה ואינו פוטר הביאה שעשה בה לאחר מיכן הלכך אם יבא עליה צריכה ממנו גט שני: ומה היא באותן הימים. פי' בעל כרחיה פשטא דמתני' הכי משמע דקאי אמתני' דלעיל דתנן מהיום אם מתי מעכשיו דאם מתי ועלה קאי מה היא באותן הימים שאם נתן ראובן גט לאשתו באחד בניסן ואמר לה מהיום אם מתי ולא מת אלא בא' באייר מה היא כל ימי ניסן ר' יהודה אומר כאשת איש לכל דבריה. פי' דקסבר ר' יהודה לא קנה הגט אלא בשעת המיתה אבל כל ימי ניסן היא אשתו גמורה והבא עליה בשגגה מביא חטאת קבועה. ר' יוסי אומר מגורשת וכו'. פי' גם ר"י סובר שאין הגט גט אלא בשעת מיתה מיהו כל ימי ניסן לא דיינינן לה כאשת איש גמורה לחייב הבא עליה בחטאת קבועה אלא ספק אשת איש והבא עליה מביא אשם תלוי: תאנא ובלבד שימות פי' התם פליג ר' יוסי על ר' יהודה אבל אם הבריא ולא מת אגלאי מילתא דכל אותן הימים אשת איש גמורה היא שהרי בטל הגט מעיקרו ומקשה ולכי מיית הוי גיטא והא קי"ל אין גט לאחר מיתה פי' היכי עבדי לה ר' יוסי ור' יהודה אשת איש כל ימי ניסן אטו כי מיית הוי גיטא והא אין גט לאחר מיתה אלא ודאי למפרע קונה הגט וכיון דלמפרע קונה הגט והוא אמר לה מהיום איגלאי מלתא שכל ימי ניסן היתה מגורשת ולמה מחזיקה ר' יהודה אשת איש גמורה ור' יוסי מחזיקה בספק ב) אמר רבא נעשה כאומר לה מעת שאני בעולם. פי' אע"פ שאמר לה מהיום קסברי ר' יהודה ור' יוסי אגן סהדי שלא רצה לגרשה אלא לאחר מיתה כדי שלא תהיה זקוקה ליבם ומפני שאין גט לאחר מיתה אמר לה מהיום ודי לנו בשעה א' סמוך למיתה שיקנה הגט באותה שעה ולא יהא גט לאחר מיתה הלכך אע"ג דאמר לה מהיום לא נתכוון להקנותו לה אלא שעה א' סמוך למיתה ומפני שכל שעה ושעה היא בספק שמא עכשיו ימות ונמצא שזאת היא שעת קנין הגט נחלקו בדבר זה ר' יהודה ור' יוסי דר' יהודה סבר אע"פ שבעת הבעילה היא בספק כיון שלא מת מיד אלא חיה עד א' באייר הוברר הדבר שכל חודש ניסן היתה אשת איש גמורה ולא קנה הגט אלא באותה שעה שהיתה סמוכה למיתה וקסבר ר' יוסי סבר אין בריה שבשעת הבעילה היה הדבר בספק הבא עליה מביא אשם תלוי שכפי המעשה שבאותה שעה אנו דנין אותו ואע"פ שמתברר לאחר מיכן שאין זו שעת קנין הגט לא סמכינן אבריה אלא כשעת הבעילה אנו דנין אותו ואין זה דומה לספק חלב המתחייב אשם תלוי ואם מתברר לאחר מיכן מביא חטאת דהתם אם אצלו היה ספק היה יכול להתברר מאחרים אבל זה הספק אין אדם בעולם שיכול לברורו שמי יודע אם יומת מיד והתיה זו השעה של קנין הגט או לא יומת מיד הלכך אע"פ שהוברר לאחר מיכן שלא מת מיד לא סמכינן אבריה אלא כעת הבעילה אנו דנין אותו והכי אמרי' לעיל בפ' כל גט בגמ' דבבריה פליגי רבי יוסי ורבי יהודה דלרבי יהודה יש בריה ולרבי יוסי אין בריה: ת"ר ימים שבינתים בעלה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה ויורשה

ח) גירסת רבינו כגי' הר"ת שהוא כתוב, כאן ד"ה אמר.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה נתן לה בספים' וכו' עשאה זונה נקט. ע' יבמות ל' סט ע"ל תד"ה לא פוסלין:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר' יוסי ברבי יהודה אומר אף בזו חוששין: (ב) רש"י ד"ה חוששין וכו' גט יפן ל"ב לקמן דף עט ע"ב: (ג) ד"ה כמאן וכו' בהזורק נ"ב דף פא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה נתן לה כספים חוששין משום זנות פי' אפילו ראוה וכו' עד סופו. עיין סנהדרין ד' נ ע"ב תוס' ד"ה מ"ל וכא כהן וכו' ושוב ראיתי בספר מתנה לאחון ביבמות ד' סא ע"ל עמד מה:

מוסף רש"י

באשת איש. אם כהן הוא אוכלת בתרומה ואם זונתה בחנק. (לעיל כה:). מחלוקת בשראוה שנבעלה. ב"ש סבר אדם עושה בעילתו בעילת זנות וכל כמה דלא אמר הריני בועל לשם קדושין לא אמרינן לשם קדושין בעל וב"ה סבר אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות (לקמן פא.).

מוסף תוספות

א. פלוגתא דב"ש וב"ה וכו' לאו דווקא לגה דה"ה נתייחד וכו'. מרדכי פי' מכה. ב. לרבי יהודה. תוס' עירובין נ:. דגט שכ"מ א"א לו להיות גט אלא ע"י. תוס' הרא"ש. ג. [לענין] מתנה אדם על עירובו. רשב"א. ד. כל היכא דשייך ביה דין בריה. רשב"א. ה. 'מהיום' עיקר ראם מתי' תנאה, ולכי מאית. רשב"א. ו. [ד]אם מתי עיקר ומיהו דווקא אם מת, אבל אם נתרפא לא, דהא אפי' הוי 'מהיום' עיקר, הא אתני במיתה, אבל כשנתרפא איגלי מילתא למפרע דלא חל הגט כלל, והיינו דתני עלה 'ובלבד שימות', ולר' יוסי דווקא איצטריך למיתני הכי ולפי פירוש זה ר' יוסי נמי אית

מוסף תוספות

ז) [תוספתא פ"ה], ח) [מלינו תוספות לקולא עמ"ש רש"י שבת קנא. ד"ה ומומאל], ט) לקמן פא., י) ראוה שנבעלה חוששין משום זנות ואין חוששין משום קידושין ר"י ס"ל מ"ד, כ) תוספתא פ"ה ה"ד, ל) בראשונים הגירסא רבה, מ) [תוספתא פ"ה ע"ש], נ) [תוספתא פ"ה ויורשה ומטמא] לה. וע' רש"ש.], ס) [דף סח:], ע) [דף סט:], פ) בדפו"ר לכו', צ) [יבמות סא:], ק) בדפו"ר ומשעת, ר) [ע' תוס' יבמות סה: ד"ה בתומר], ש) [שבת נו. ופס], ת) [בשבת שם ובכתובות ט:],

---

ומטמא לה. מי כהן הוא: **שאינה צריכה הימנו גט שני.** אם מת דסמוך למיתה הוי גט: **בעילתה בעילה.** הדבר תלוי עד שימות או **עד שיעמוד** מחולי זה אם מת מן החולי הבא עליה פטור דל"ר מאיר משמע ליה מעת שאני בעולם היינו משעת נתינה וה"ק לה ה"ז גיטך מעת שאני בעולם אם מתי הלך כשמת איגלאי מילתא דגרושה הואי בשעת ביאה ואם לא מת הבא עליה בחזקת: **רבי יוסי אומר בעילתה ספק.** לכשימות דמשמע ליה מעת שאני בעולם ומיהו מספקא לן על שעת ביאה אי גרושה הואי אי לא שמא זו היא שעה הראויה ליסמך למיתה שמא אינה זו ואינה גרושה הילכך אם ימות מביא הבא עליה אשת תלוי ואם לא ימות בחזקת ולאי: **מגורשת ואינה מגורשת וכלבד שימות.** והיינו נמי כרבי יוסי דמייתי אשת תלוי דספיקא משום לה ולקמן מפרש מזוזי איכא ביניייהו: **לא מייתי אשת תלוי.** אם ימות אלא פטור לגמרי כדפירש לעיל: **ור' יוסי.** אם ימות מביא זה אשת תלוי: **איכא ביניייהו דר' זירא.** כלומר איכא ביניייהו מזוזי וכדר' זירא ולא דפליגי בדר' זירא דתרוייהו אית להו דרבי זירא ומשום הכי לא קרי לה רבי יוסי מגורשת ואינה מגורשת דקסבר לית לה מזוזי ואע"ג דר' יוסי דמתני' תנא מגורשת ואינה מגורשת תרי תנאי ואליבא דרבי יוסי והיינו חכמים דבריית': **מתני' מעשה בזיון.** בגמ' [ח] פריך מאי תנא דתנא מעשה: **גמ' שנקרע הגט.** קודם מתן מעות: **והיא סתן.** תנאי בעלמא הוא וכי מקיימא ליה איגלאי מילתא דמשעת נתינה גיטא הוי דכל ע"מ מעכשיו הוא ועי"מ כן דליקיים: **לריכה גט שני.** דלכשתתן כבר אזל ליה גיטא: **שפשטה ידה בו'.** קודם מתן מעות: **מקיים תנאיה ואזיל.** והוו קידושין למפרע ואל שני אינו כלום: **דלקרובה קאתי.** הילכך מעכשיו קאמר לה משעה שאפץ בה: **אבל גט דלרחוקה קאתי.** ומסתמא בקושי הוא מגרשה הילכך לכשתתן קאמר וקסבר אדהכי והכי מפיסנא לה: **לא לסיף למתבעה.** מעותיו. הילכך לא צריך ליה למתלי גיטא במתן מעות ומעכשיו קאמר לה: **ולאחר לא תנשא עד שתתן.** דדילמא לא יהבה ונמצא גט בטל: **נתנה.** לפני מותו אינה זקוקה ליבם: **לא נתנה זקוקה ליבם.** ולא סגי לה ליתן ליורשיו: **ומ"ם.** ר"ש: **לי.** משמע אפילו ליורשיו כשאיני: **אבל דבו"ע תנאה הוי.** ולא תלה הגט בשעת מתן מעות דאי לכשתתן קאמר נהי נמי דלי ואפילו ליורשי משמע מיהו הוה ליה גט ולאחר מיתה: **לאומר מעכשיו דמי.** דה"ק מעכשיו יהא גט ע"מ שתקיימי התנאי: **לא נחלקו.** אלא במיהוס ולאחר מיתה דרבנן מספקא להו אי תנאה הוי אי חזרה הוי ולרבי דאי תנאה הוי: **והתניא** אותן הימים אשת איש היא שהרי הגט בטל: וחכ"א מגורשת ואינה מגורשת חכמים היינו ר' יוסי דר' זירא איכא ביניייהו דא"ר זירא אמר רבה בר ירמיה אמר שמואל מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה לרבנן חייב לר' יוסי דאמר ספק המע"ה: **מתני'** הרי זה גיטיך ע"מ שתתני לי מאתים זוז הרי זו מגורשת ואתן לי בתוך שלשים יום מגורשת ואם לאו אינה מגורשת אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו ה"ז גיטך ע"מ שתתני לי איצטליתי ואבדה איצטליתו ואמרו חכמים תתן לו את דמיה: **גמ'** מאי ותתן רב הונא אמר והיא תתן רב יהודה אמר לכשתתן מאי ביניייהו איכא ביניייהו שנתקרע הגט או שאבד רב הונא אמר והיא תתן ואינה צריכה הימנו גט שני רב יהודה אמר לכשתתן צריכה הימנו גט שני ותנן נמי גבי קידושין כי האי גוונא דתנן: **האומר** לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זוז הרי היא מקודשת ויתן ואיתמר מאי ויתן רב הונא אמר והוא יתן רב יהודה אמר לכשיתן מאי ביניייהו איכא ביניייהו ישפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר רב הונא אמר והוא יתן תנאה בעלמא הוא מקיים תנאיה ואזיל רב יהודה אמר לכשיתן לכי יהיב לה הוא דהוו קידושין השתא לא הוו קידושין וצריכא דאי אשמעינן גבי קידושין בהא קאמר רב הונא והוא יתן משום דלקרובה קאתי אבל גבי גירושין דלרחוקה קאתי אימא מודה ליה לרב יהודה ואי אשמעינן גבי גירושין בהא קאמר רב הונא והיא תתן משום דלא כסיף למיתבעה אבל גבי קידושין דכסיפא למיתבעיה אימא מודי ליה לרב יהודה ואי אשמעינן גבי קידושין בהא קאמר רב יהודה לכשיתן משום דכסיפא למיתבעיה אבל גבי גירושין דלא כסיף למיתבעה אימא מודה ליה לרב הונא ואי אשמעינן גבי גירושין בהא קאמר רב יהודה לכשתתן משום דלרחוקה קאתי אבל גבי קידושין דלקרובה קאתי אימא מודה ליה לרב הונא צריכא מיתיבי [ח] **ה"ז** גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז אע"פ שנקרע הגט או שנאבד מגורשת [ט] **ולאחר** לא תנשא עד שתתן ועוד תניא [י] **ה"ז** גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ומת נתנה אינה זקוקה ליבם לא נתנה זקוקה ליבם רבן שמעון בן גמליאל אומר נותנת לאביו או לאחיו או לאחד מן הקרובים עד כאן לא פליגי אלא דמר סבר לי ולא ליורשי ומר סבר לי ואפילו ליורשי דב"ע מיהא תנאה הוי תיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה הא מני רבי היא [יא] **דאמר** רב הונא אמר רבי [יב] **כל** האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי ופליגי רבנן עליה ואנא דאמרי כרבנן [יג] **וא"ר** זירא כי הוינן בבבל אמרינן הא דאמר רב הונא אמר רבי כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי פליגי רבנן עליה כי סליקי אשכחתיה לרבי אסי דיתיב וקאמר משמיה דרבי יוחנן הכל מודים באומר על מנת כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו אלא במהיום ולאחר מיתה

מה א מתי' פ"ע מהל' גירושין הל' יט וע"ש:
מו ב מתי' פרק יח מהל' אישות הלכה כה טוש"ע אה"ע סימן נג סעיף ב:
מז ג מתי' פ"ש מהלכות גירושין הל' ג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמג סעיף ג:
מח ד מתי' שם הל' כב טוש"ע שם סעיף ב:
מט ה ו ז מתי' פ"ז מהל' אישות הלכה י יח סמג עשין מת טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ו:
נ ח ט מתי' פ"ש מהל' גירושין הל' ו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמג סעיף ב:
נא י מתי' שם הל' כג טוש"ע שם סעיף ג:
נב כ מתי' פ"ו מהל' אישות הלכה יז וס"ג מהל' גירושין הלכה ח [וס"ב מהל' מכירה ה"ט] סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ג [טוש"ע חו"מ סי' קמ ס"ז]:

מוסף תוספות

א. שלא יהא נודע ויקפדו עליהם בני אדם לקדשם. תוס' כתובות שם. ב. אלא אפילו דהוי ספיקא בחד גופא חייב אשם תלוי. ריטב"ש. ג. גבי הרי את מקודשת לי לאחר לי' יום. תוס' הרא"ש.

פסקי רי"ד

ומטמא לה כללו של דבר הרי היא כאשתו לכל דבר אלא שאינה צריכה ממנו גט שני דברי רבי יהודה ר"מ אומר בעילתה תלויה ר"מ אומר בעילתה ספק וחכ"א מגורשת ואינה מגורשת מאי איכא בין ר' מאיר לר' יוסי א"ר יוחנן אשם תלוי איכא ביניייהו. פי' דקס"ד כך משמע בעילתה תלויה כמו בעילתה ספק ואמר ר' יוחנן אשם תלוי איכא ביניייהו לר' מאיר דאמר בעילתה תלויה לא מייתי אשם תלוי לרבי יוסי דאמר בעילתה ספק מייתי אשם תלוי דר"מ סבר האי דקאמר מהיום דוקא קאמר מהיום ולכי מיית בא' באייר איגלי מילתא למפרע שמאחר בניסן קנה הגט וכל חודש ניסן היתה מגורשת הלכך בעילתה בכל חודש ניסן תלויה היא אם לא ימות ויבריא איגלי מילתא דאשת איש הוה ומייתי חטאת ואם ימות איגלי מילתא דמחד מניסן הוה מיגרשא ופטור לגמרי ור' יוסי [סבר] לא מיגרשא מחד בניסן אלא שנה א' קודם למיתתו וכיון שכל ימי ניסן היו ספק בעת הבעילה מביא אשם תלוי ור' יהודה סבר אע"פ שבעת הבעילה היה ספק כיון שראינו שחיה כל חודש ניסן הוברר הדבר שכל חודש ניסן היתה אשת איש גמורה ומביא חטאת קבועה דסמכינן אבריר נמצא שג' חלוקות בדבר ר' יהודה סבר אם מת בא' באייר כל חודש ניסן היא אשת איש גמורה והבא עליה מביא חטאת קבועה ור' יוסי סבר כל חודש ניסן הוא ספק והבא עליה מביא אשם תלוי ור' מאיר סבר כל חודש ניסן היא בחזקת מגורשת כיון שמת איגלאי מילתא דמחד בניסן דאיגרשא אבל אם הבריא ולא מת כולן שוין בדבר שכל אם ימות במלחמה והא אמרי' הכא הרי היא כאשת איש לכל דבריה לפי' ר"ת דקאי אמהיסוי אם מתי ומיהו [ט] [לפי' הקונטרס] י"ל שהיו מפרסין בהדיא [שמהיסוי] מהיה מגורשת אבל קשה לאפילו לפירוש הקונט' דהכא דמהיסוי אם מתי הויא מגורשת לגלגר משעת נתינה מ"מ קשה דהא אילו לא נהרג אוריה היתה בת שבע אשת איש ועוד קשה דאם לא היה ותן גט אלא על תנאי אם ימות א"כ מאי כל היומא הלא לא היה צריך תנאי זה אלא למי שאין לו בנים ויש לו אח ומיהו זה י"ל דלאו דווקא נקט אם ימות אלא כלומר אם לא יבא בסוף המלחמה ומשום עיגונא וגרמא לר"ת שהיו כותבין גט גמור בלא שום תנאי בלינעא [א] וכשהיה חוזר מן המלחמה היה כותב והיתה בת שבע פנויה והא דאמרי' בהזהב (ב"מ דף ט.) מוטב שיבעול אדם ספק אשת איש ולא יולדין פני חבירו כדרבים מנא לן מדוד קרי לה ספק אשת איש אע"ג שהיתה פנויה גמורה לפי שגרשה בלינעא ולא היה ידוע לעולם אם היא מגורשת אם לאו: **אשם** תלוי **איכא** ביניייהו. דלר"מ דאמר בעילתה תלויה לא מייתי אשם תלוי אלא הדבר תלוי ועומד אם מת מאותו חולי מגורשת משעת כתיבה ואם לא מת מייב חטאת [א] ומאי אי הוה מספקא לן אם מת מאותו חולי אם לאו היה לר"מ מייתי נמי אשם תלוי:

רבי יוסי אומר בעילתה ספק. ומביא אשם תלוי ולא בעי ר' יוסי תתיכה משמע תמיכות [ב] וה"נ סבר בס"פ דם שחיטה (כריתות דף כג.): **רב הונא אמר והיא תתן.** וכן הלכה דקיי"ל כרבי דכל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי דבפ' קמא דקידושין (דף ט.) פסקינן הלכתא כר"א דאמר התקדשי לי במנה [ג] ונתן לה מנה אסר דיגר הרי זו מקודשת ויש"ס דכמאן דאמר ע"מ דמי כדרב הונא אמר [ד] רב דכל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי:

איכא ביניייהו **שפשטה ידה וקבלה בו'.** ולעיל גבי גט הוה מלי למימר נמי שפשטה ידה בו' וה"נ הוה מלי למימר שנקרע שטר קידושין אבל לא מלי למימר שנתאכלו מעות של קדושין דאע"ג דנתאכלו מקודשת דגרשת' דיקה קא מתאכלי כדאמרינן גרש האומר (קדושין דף עט.) [ד] אדמיפלגי אם ימות במלחמה והא אמרי' הכא הרי היא כאשת איש לכל דבריה לפי' ר"ת דקאי אמהיסוי אם מתי ומיהו [ט] [לפי' הקונטרס] י"ל שהיו מפרסין בהדיא [שמהיסוי] מהיה מגורשת אבל קשה דאפילו לפירוש הקונט' דהכא דמהיסוי אם מתי הויא מגורשת לגלגר משעת נתינה מ"מ קשה דהא אילו לא נהרג אוריה היתה בת שבע אשת איש ועוד קשה דאם לא היה ותן גט אלא על תנאי אם ימות א"כ מאי כל היומא הלא לא היה צריך תנאי זה אלא למי שאין לו בנים ויש לו אח ומיהו זה י"ל דלאו דווקא נקט אם ימות אלא כלומר אם לא יבא בסוף המלחמה ומשום עיגונא וגרמא לר"ת שהיו כותבין גט גמור בלא שום תנאי בלינעא [א] וכשהיה חוזר מן המלחמה היה כותב והיתה בת שבע פנויה והא דאמרי' בהזהב (ב"מ דף ט.) מוטב שיבעול אדם ספק אשת איש ולא יולדין פני חבירו כדרבים מנא לן מדוד קרי לה ספק אשת איש אע"ג שהיתה פנויה גמורה לפי שגרשה בלינעא ולא היה ידוע לעולם אם היא מגורשת אם לאו: **אשם** תלוי **איכא** ביניייהו. דלר"מ דאמר בעילתה תלויה לא מייתי אשם תלוי אלא הדבר תלוי ועומד אם מת מאותו חולי מגורשת משעת כתיבה ואם לא מת מייב חטאת [א] ומאי אי הוה מספקא לן אם מת מאותו חולי אם לאו היה לר"מ מייתי נמי אשם תלוי:

רבי יוסי אומר בעילתה ספק. ומביא אשם תלוי ולא בעי ר' יוסי תתיכה משמע תמיכות [ב] וה"נ סבר בס"פ דם שחיטה (כריתות דף כג.): **רב הונא אמר והיא תתן.** וכן הלכה דקיי"ל כרבי דכל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי דבפ' קמא דקידושין (דף ט.) פסקינן הלכתא כר"א דאמר התקדשי לי במנה [ג] ונתן לה מנה אסר דיגר הרי זו מקודשת ויש"ס דכמאן דאמר ע"מ דמי כדרב הונא אמר [ד] רב דכל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי:

איכא ביניייהו **שפשטה ידה וקבלה בו'.** ולעיל גבי גט הוה מלי למימר נמי שפשטה ידה בו' וה"נ הוה מלי למימר שנקרע שטר קידושין אבל לא מלי למימר שנתאכלו מעות של קדושין דאע"ג דנתאכלו מקודשת דגרשת' דיקה קא מתאכלי כדאמרינן גרש האומר (קדושין דף עט.) [ד] אדמיפלגי

ומטמא לה כללו של דבר הרי היא כאשתו לכל דבר אלא שאינה צריכה הימנו גט שני דברי ר' יהודה ר"מ אומר בעילתה תלויה ר' יוסי אומר בעילתה ספק וחכ"א [א] **מגורשת ואינה מגורשת ובלבד שימות מאי איכא בין ר"מ לרבי יוסי אמר רבי יוחנן אשם תלוי איכא ביניייהו לר"מ לא מייתי אשם תלוי ולר' יוסי מייתי אשם תלוי וחכ"א מגורשת ואינה מגורשת חכמים היינו רבי יוסי איכא ביניייהו דרבי זירא** [ב] **דאמר רבי זירא אמר רבה בר ירמיה אמר שמואל** [ג] **כל מקום שאמרו חכמים מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה: מתני'** [ד] **הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז הרי זו מגורשת ותתן ע"מ שתתני לי מיכן ועד שלשים יום אם נתנה לו בתוך שלשים יום מגורשת ואם לאו אינה מגורשת אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו ה"ז גיטך ע"מ שתתני לי איצטליתי ואבדה איצטליתו ואמרו חכמים תתן לו את דמיה: גמ'** מאי ותתן [ה] **רב הונא אמר והיא תתן רב יהודה אמר לכשתתן מאי ביניייהו איכא ביניייהו שנתקרע הגט או שאבד רב הונא אמר והיא תתן** [ו] **ואינה צריכה הימנו גט שני רב יהודה אמר לכשתתן צריכה הימנו גט שני ותנן נמי גבי קידושין כי האי גוונא דתנן** [ז] **האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זוז הרי היא מקודשת ויתן ואיתמר מאי ויתן רב הונא אמר והוא יתן רב יהודה אמר לכשיתן מאי ביניייהו איכא ביניייהו ישפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר רב הונא אמר והוא יתן** [ח] **תנאה בעלמא הוא מקיים תנאיה ואזיל רב יהודה אמר לכשיתן לכי יהיב לה הוא דהוו קידושין השתא לא הוו קידושין וצריכא דאי אשמעינן גבי קידושין בהא קאמר רב הונא והוא יתן משום דלקרובה קאתי אבל גבי גירושין דלרחוקה קאתי אימא מודה ליה לרב יהודה ואי אשמעינן גבי גירושין בהא קאמר רב הונא והיא תתן משום דלא כסיף למיתבעה אבל גבי קידושין דכסיפא למיתבעיה אימא מודי ליה לרב יהודה ואי אשמעינן גבי קידושין בהא קאמר רב יהודה לכשיתן משום דכסיפא למיתבעיה אבל גבי גירושין דלא כסיף למיתבעה אימא מודה ליה לרב הונא ואי אשמעינן גבי גירושין בהא קאמר רב יהודה לכשתתן משום דלרחוקה קאתי אבל גבי קידושין דלקרובה קאתי אימא מודה ליה לרב הונא צריכא מיתיבי** [ח] **ה"ז** גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז אע"פ שנקרע הגט או שנאבד מגורשת [ט] **ולאחר לא תנשא עד שתתן ועוד תניא** [י] **ה"ז** גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ומת נתנה אינה זקוקה ליבם לא נתנה זקוקה ליבם רבן שמעון בן גמליאל אומר נותנת לאביו או לאחיו או לאחד מן הקרובים עד כאן לא פליגי אלא דמר סבר לי ולא ליורשי ומר סבר לי ואפילו ליורשי דב"ע מיהא תנאה הוי תיובתא דרב יהודה אמר לך רב יהודה הא מני רבי היא** [יא] **דאמר** רב הונא אמר רבי [יב] **כל** האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי ופליגי רבנן עליה ואנא דאמרי כרבנן [יג] **וא"ר** זירא כי הוינן בבבל אמרינן הא דאמר רב הונא אמר רבי כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי פליגי רבנן עליה כי סליקי אשכחתיה לרבי אסי דיתיב וקאמר משמיה דרבי יוחנן הכל מודים באומר על מנת כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו אלא במהיום ולאחר מיתה **והתניא**

אותן הימים אשת איש היא שהרי הגט בטל: וחכ"א מגורשת ואינה מגורשת חכמים היינו ר' יוסי דר' זירא איכא ביניייהו דא"ר זירא אמר רבה בר ירמיה אמר שמואל מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה לרבנן חייב לר' יוסי דאמר ספק המע"ה: **מתני'** הרי זה גיטיך ע"מ שתתני לי מאתים זוז הרי זו מגורשת ותתן ע"מ שתתני לי מכאן ועד ל' יום נתנה בתוך

ל' יום מגורשת ואם לאו אינה מגורשת אראשב"ג מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו הרי זה גיטיך ע"מ שתתני לי אצטליתי ואבדה אצטליתו ואמרו חכמים תתן לו את דמיה. איתמר רב הונא אמר והיא תתן. פי' הגט קונה למפרע משעת נתינת הגט והיא תתן לו הנודים ורב יהודה אמר לכשתתן. פי' אין הגט קונה אלא לכשתתן לו הנודים ולא למפרע משעת הגט מאי ביניייהו איכא ביניייהו שנקרע הגט או שאבד קודם שתתן לו הנודים. רב הונא אמר והיא תתן אינה צריכה ממנו גט שני תנאה הוי מקיימה תנאיה ואזיל שכל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי אם תתני לי מאתים זוז והילכך כל זמן שהיא נותנת לו מתקיים הגט למפרע ואם נקרע או אבד קודם נתינת הנודים אין בכך כלום ורב יהודה אמר לכשתתן צריכה ממנו גט שני דלכי תתן הוא דהוי גיטא אבל השתא לא הוי גיטא דלית ליה כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי והלכך אין הגט קונה אלא בשעת נתינת הנודים ובע' שיהא הגט קיים באותה שעה. וה"א נמי אם בטל הגט קודם שתתן לו מאתים זוז לרב הונא אינו מבוטל דלמפרע מקיים גיטא כי יהבה ליה זוזים והלכך משהגיע גט לידה אינו מבטלו והכי אמרינן גבי אשה לענין קדושין דאם פשטה ידה וקבלה קדושין מאחר אינה מקודשת וכך חזרה דאשה לגבי קדושין כחזרה דבעל לגבי גט וכן ש"מ שאמר מעכשיו אם מתי משהגיע גט לידה אינו יכול לבטלו דלכי מיית למפרע קונה הגט והלכתא כרב הונא דקי"ל כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי ותניא כותיה הרי זה גיטיך ע"מ שתתני לי מאתים זוז אע"פ שנקרע הגט או אבד הרי זו מגורשת ולאחר לא תנשא עד שתתן. פי' דבעיא לקיומיה תנאה ולכי מקיימא ליה הוי גיטא למפרע ועוד תניא הרי זה גיטיך ע"מ שתתני לי מאתים זוז ומת נתנה לו [לא] נתנה לו זקוקה ליבם רשב"ג אומר נותנת לאביו או לאחיו או לא' מן היורשין ע"כ לא פליגי אלא דמר סבר לי ולא ליורשי ומר סבר לי ואפילו ליורשי אבל לכו"ע תנאה הוי ומיקיים תנאיה ואזיל והוי גיטא למפרע דאי לא הוי גיטא לאחר מיתה ואין הלכה כרשב"ג דאע"ג דאיפסקא הלכתא כותיה (לקמן עה.) דוקא במשנתינו אבל בברייתא יחיד ורבים הלכה כרבים:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה אשם תלוי איכא ביניייהו דלר"מ וכו' ומאי אי הוה מספקא לן וכו'. עי' כוותתם במהרש"ל דמספקא להו אי בעי ר"מ תמיכה אחת מב' תמיכות וע"ע דתלמוד ערוך הוא במסכת כריתות דף י"ח ע"ש דר"מ לא בעי תמיכה אחת מב' תמיכות ועי"ש:

מוסף רש"י

כל מקום שאמרו חכמים מגורשת ואינה מגורשת. כגון זרק לה גיטה ספק קרוב לה ספק קרוב לו כרי"ל (כתובות צז: ב"מ יב:). מאי ביניייהו. על כרחך לרב הונא נמי אסורה ליגשא עד שתתן שמא לא יתקיים התנאי וגט בטל וכמה מממזרים (קדושין ס:). הרי את מקודשת לי. בפרוטה זו על מנת שאתן לך מאתים זוז (קדושין ס:). רב הונא אמר והוא יתן. לכשילא וקידושין אלין למפרע משעת קידושין ומיהו מודה רב הונא דאם מת קודם שיתנו אינה צריכה תליה שהרי לא קיים תנאו (שם). וקיבלה קידושין מאחר. קודם שיקיים תנאו ואחר כך עמד זה וקיים תנאו (שם). מקיים תנאיה ואזיל. לרב הונא לא הוו קידושי שני קידושין דהא נמנו קידושי לאשון למפרע (שם). השתא לא הוו קידושין. לר' יהודה הוו קידושי שני קידושין, שהרי הראשון לא נתכוון לקדשה בפרוטה אלא במאתים זוז, ולית ליה לרב יהודה כאומר על מנת כאומר מעכשיו דמי והרי קדמו קידושי שני (שם). דלקרוביה קאתי. ומיהר לקרבה אליו וגמר קידושין בפרוטה שנתן לה (שם ס:). אימא מודה ליה לרב יהודה. אלא גמר למיהוי גיטא עד שתתן אולי יתפייסו בינתיים, שאין אדם ממסר לרחק את אשתו (שם). ואי אשמעינן גבי גירושין בהא קאמר רב הונא. דמגורשת מיד לא אשם הבעל לעכב גירושיה עד שיקבל המעות, משום דלא כסיף למתבע לה (שם). אימא מודה ליה לרב יהודה. שהרי לא נתרצית בקידושיה עד שיתן (שם). שנקרע. קודם שנתנה (שם). נתנה. קודם שמת (שם). וכולי עלמא מודה תנאה הוי. ואפילו ת"ק מודה שאם פירש על מנת שתתן לי לו ליורשיי, שאפילו מת נותנה ליורשיו ופטורה מן המלוגה, דהוה ליה גט למפרע משקבלתו (שם). כאומר מעכשיו. על מנת כך וכך דמי (שם) על מנת ולאי תנאה משמע והכי קאמר מעכשיו יהא גט על מנת שיתקיים תנאי זה ולא אימת דמתקיים תנאה הוה ליה גט למפרע (ע"ז לז.). כי סליקי. כשעליתי לארץ ישראל (קדושין ס:). לא נחלקו. כלומר לא מספקא להו לרבנן אי תנאה אי חזרה אלא במהיום ולאחר מיתה (שם).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אדמיפלגי במהיום ולאחר מיתה ליפלגי בעל מנת. תימה דודאי לא הוה שמעינן מילתא דרבנן במהיום לא הוו פליגי בע"מ הוה פריך שפיר אבל אין ענין זה לזה כלום דאפילו הוו אמרי רבנן בעל מנת גט ואינו גט דלמא במהיום הוו מודו דהוי גט גמור דתנאה הוי לו שמא לא הוי גט כלל דחזרה הוי ועוד דמשמע ליפלגו בעל מנת דבעל מנת דאמרו חכמים גט ואינו גט הא סבר רב יהודה דבעל מנת לא הוי גט כלל אלא לכשיתן וגראה לר"י דלרב יהודה לכשיתן הוי גט ודאי אבל עד שיתן הוי ספק והוי גט ואינו גט דמספקא ליה באומר על מנת לא כמעכשיו דמי [ו] ואין סברא לומר כלל דלרב יהודה עד שיתן ודאי לא הוי גט דפשיטא ליה דלרבנן דרבי ע"מ לאו באומר מעכשיו דמי אע"ג דבמהיום ולאחר מיתה מספקא להו דא"כ הוה אפכא מר' יוחנן דלרבי יוחנן בע"מ מודו רבנן לרבי דהוי כאומר מעכשיו דמי ובמהיום ולאחר מיתה אין מעשה נגמר מיד לרבנן א"כ ע"מ הוי טפי כאומר מעכשיו ממהיום ולאחר מיתה ולהכי פריך וליפלגו בעל מנת ושמעינו דאפי' בעל מנת לרבנן גט ואינו גט כ"ש במהיום ולאחר מיתה וליכא למימר דאי הוו פליגי בע"מ הוה אמינא מהיום ולאחר מיתה לא הוי גט כלל לרבנן דא"כ מתני' (עב.) דקתני מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט אמאן תרמייה ועוד יש לומר דהכי קאמר אדמיפלגי במהיום ולאחר מיתה ולא השמיענו בהך ברייתא אלא מילתא דרבי דמילתייהו דרבנן דאמרי גט ואינו גט תנא לה במתני' לפלוג בע"מ ולאשמועינן מילתא דתרוייהו דאינה שנויה בשום דוכתא ועוד האדרבי בפרק האומר בקידושין (דף פ:): **חסורי מיחסרא** וכו'. ול"ת למה הולרך להגיה דפליגי רבנן אדרבן שמעון בן גמליאל מנא ליה דפליגי עליה ואומר ר"י דקבלה היתה בידו דפליגי רבנן [יא] (ושהלכה כמותו [אא] ולא כרשב"ג כדמיירי בסמוך):

רבה אמר הא לא איצטריך. ול"ת דבפרק האומנין (ב"מ דף עז. ושם) אמרי' שכר את הפועלים ואמא מטרא הפסד דפועלים וי"ל דשאני התם שאינו אלא שכיר יום שלא שכרו בעל הבית אלא לנטות [ב] וכיון שלא הולרך אינו שכירו אבל הכא שהוא אריס ועושה כל מלאכות שבשדה [ג] ויש לו חלק בקרקע כמו בעל השדה [ד] ומיד כשהתנה עמו לנטות ארבעה זכה בשליש שדה ואפי' אמא מטרא ולא איצטריך [ה] כמו שאר אריסים דמשמע דנטלי רבעא ואפילו לא יצטרכו לנטות [ו] ורב יוסף סבר כיון דמשנה עצמו משאר אריסות אמרינן [ז] הא לא דלה: **הא** קיי"ל **הלכתא כרבה.** [ח] מכאן משמע דבכולי הש"ס הלכתא כרבה לגבי רב יוסף מדלא קאמר והא בהא קיי"ל כרבה כדקאמר ובהא לא קיי"ל כרשב"ג ולא קאמר הא דקאמרי' הילכתא כרבה לגבי רב יוסף בר משדה ענין ומחלה הייו דוקא במילי דאיפלגו בבבא בתרא [ט] והא דאיצטריך הש"ס לפסוק הלכה בקידושין בפרק קמא (דף ט.) כרבה גבי שילאי לא נריכי שומא פירשנו שם [ד"ה והילכתא] [י] [יא]:

מכלל

והתניא [ו] מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט דברי חכמים רבי אומר כזה גט ולרב יהודה דאמר בעל מנת [ז] פליגי אדמיפלגי במהיום ולאחר מיתה ליפלגו בעל מנת ולהודיעך כחן דרבי וליפלגו בעל מנת ולהודיעך כחן דרבנן [ז] כח דהיתירא עדיף ליה: [א] על מנת שתתני לי מכאן ועד שלשים יום וכו': פשיטא מהו דתימא קפידיה לאו קפידא ולזרזה קאתי קא משמע לן: אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצידן כו': מאי תנא דקתני מעשה חסורי מיחסרא והכי קתני אם אמר לה ע"מ שתתני לי איצטליתי ואבדה איצטליתו איצטליתי [ב] דוקא קאמר לה רבן שמעון בן גמליאל אומר תתן לו את דמיה ואמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה נמי בצידן באחד שאמר לאשתו הרי זה גיטך על מנת שתתני לי איצטליתי ואבדה איצטליתו ואמרו חכמים תתן לו את דמיה בעא מיניה רבי אסי מרבי יוחנן הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז וחזר ואמר לה מחולים לך מהו תיבעי לרבנן תיבעי לרשב"ג תיבעי לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלא אחלה גבה אבל הכא הא קאמר לה מחולי' לך או דלמא אפילו רשב"ג לא קאמר אלא דקא מפייסה ליה בדמי אבל לגמרי לא אמר ליה [ג] אינה מגורשת איתיביה [ד] האומר לחבירו קונם שאתה נהנה לי אם אי אתה נותן לבני כור אחד של חטין ושתי חביות של יין ר"מ אומר אסור עד שיתן וחכמים אומרים [ה] אף זה יכול להתיר את נדרו שלא ע"פ חכם ואומר הריני כאילו התקבלתי הכי השתא [ו] התם לצעורה קא מכוין ולא ציערה [ז] הכא משום הרווחה הוא והא לא איצטריך ההוא גברא דאמר ליה לאריסיה כולי עלמא דלו תלת דלוותא ואכלי ריבעא את דלי ארבעה ואכול תילתא לסוף אתא מיטרא אמר רב יוסף הא לא דלה רבה אמר [ח] הא לא איצטריכא לימא רב יוסף דאמר כרבנן ורבה דאמר כרבן שמעון בן גמליאל ותיסברא והא קיימא לן הילכתא כוותיה דרבה ובהא אין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל אלא לעולם כרבנן רב יוסף כרבנן ורבה אמר לך אנא דאמרי אפילו לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלצעורה קא מכוין אבל הכא משום הרווחה הוא והא לא איצטריך [ט] תנן התם בראשונה היה נטמן יום שנים עשר חדש כדי שיהא חלוט לו [י] התקין הלל הזקן שיהא חולש את מעותיו ללשכה ויהא שובר את הדלת ונכנס ואימתי שירצה הלה יבוא ויטול את מעותיו ואמר רבא מתקנתו [יא] הלל נשמע [יב] הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ונתנה לו מדעתו מגורשת על כורחו אינה מגורשת מדאיצטריך ליה להלל לתקוני נתינה בעל כורחיה דהויא לה נתינה מכלל

והפגיה. בניחותא דשמעינן מינה מדאצטריכו לאיפלוגי בהא מכלל דבעל מנת מודו: **ולרב יהודה.** אדמיפלגי בהך מתניתא במהיום ולאחר מיתה לאשמועינן דבעל מנת פסלי רבנן וכ"ש הא: ומשני להכי איפלגו בהכי להודיעך כחו דרבי ומיהו רבנן בעל מנת נמי פסלי: **מאי פנא.** לעיל מינה דתמיס דקתני מעשה בצידן כו' מאי לאיה אין שונין מעשה במשנה אלא לראיה: **פמן אם דמיה.** הלא איכוין אלא להרווחה דידיה: **מהו.** מי הויא הך מחילה קיום תנאי כאילו נתנתן לו או לא: **פיבעי לרבנן.** דאמרי דמיס לאו במקום איצטלית קיימי ודמיס לאו איצטלית הן אבל הכא הא אחליהו והוי כאילו קבל מעות ממש דמחילה כקבלה: **קונם שאתה נהנה לי.** קונם תהא עליך כל הנאה שתהנה ממני: **אף זה.** אם רצה המודר יכול להתירו מאיליו בלא שאלת התרת חכם ואומר לו הרייני כאילו התקבלתי אלמא מחילה כקבלה: **משום הרווחה.** שהיה נריך לצורך בנו: **תנאה דלוותא.** כל שאר האריסים שבמקום זה משקין התבואה שלש פעמים בשנה: **ושקלי ריבעא.** ומנהג האריסין ליטול רביע התבואה בשביל טורח חרישה וחריעה וזיבוח והשקאה וכל נרכי השדה: **אם דלי ארבע.** השקה את השדה ארבעה פעמים: **אתא מטרא.** בזמן השקאה רביעית: **הא לא דלה.** ולא שקיל אלא ריבעא כמנהג המקום: **הא לא אילטריך.** ומזלו גרם: **ברבן שמעון.** דדמיס במקום אצטלית הכא נמי מטר במקום השקאה: **הלכתא ברבה.** בכל מקום שנחלק עם רב יוסף חוץ משדה ענין ומחלה [יא] **אין הלכה כרבן שמעון.** דאמר לקמן [יב] חוץ מערב ולילה ואחרונה: הכי גרסי' **אלא לעולם כרבנן.** כלומר תרוייהו אליבא דרבנן אמרי לה: **דלצעורה איכוון.** דסתם מגרש את אשתו מתוך איבה הוא מגרשה הלכך מספיקא אמרי' לצעורה איכוון ולא תלינן למימר להרווחה איכוון לקולא: **פגן הפס.** במס' ערכין (דף לא.): **היה נטמן.** הקונה בית בעיר חומה היה נטמן יוס שנים עשר חודש אלא ימצאנו המוכר לתת מעותיו כדי שיהא חלוט לו כדכתיב (ויקרא כה) ואם לא יגאל עד מלאת לו וגו': **חולש.** זורק. כמו חולש על גויש (ישעיה יד) מטיל גולל: **ללשכה.** מתוקנת לכך: **ויהא שובר הדלת.** של בית ונכנס: **מתקנתו של הלל.** דאיצטריך לתקוני נתינה על כרחו תהא נתינה: מכלל

[ו] לעיל עב: וש"נ, [ז] [ל"ל גמי פליגין], [ח] [כרכות פ. וש"נ], [ט] נדרים כד. סג.; [י] [ל"ל הכא], [יא] [ל"ל התם], [יב] ערכין לא.; [יג] [ב"ב קיד: קמנ:]; [יד] [דף עה.], [טו] צ"ל דאין. מהר"ם שי"ף, [יא] ס"א ל"ג, [יב] [ב"ב קיד: וקמנ:], [יג] [וע"ר תוס' ב"ב קיד: ותוס' מגילה כט: ותוס' ממנות לב. ד"ה מנעגל ותוס' ב"מ כט. סד"ה והוי ותוס' שבועות מד. ד"ה שומר],

מוסף תוספות

א. בתוס' הכא"ש מתוס. כמותם ולא כרשב"ג דדמסקינן בסמוך. ב. אין להם לישול אלא לפי מה שעשו. תוס' ב"מ עז. ד"ה לפגר (וע"ר בב"מ תו"מ סי' ע"ל אות ד), ותוס' ב"מלא הרועים כמן). ג. כשותף דאמר, דאי אתניסא ההיא ארעא לא הוה שקיל מידי. רי"ף. ד. וכל ריוח שבא בדבר הוי דידיה, ומן השמים רחמוהו. רבנו קרקפא. ה. מספק דשמא לא אתי [מטרא]. תוס' ב"מ עז. ד"ה דלמנר. ו. [דן]לא פקעא מנתא דדילה. רי"ף. ז. דמה שהוסיף אשאר אריסין אדעתא דניטרה טירחא יתירתא. תוס' הכא"ש. ח. משום דהני תלת מילי איתנהו התם, אבל בשאר מכילתי לא. תוס' הכא"ש. ט. וע"ע בתוס' הכא"ש ברשב"ג ובפר' הרי"ן בתן שמילו.

פסקי רי"ד

מעשה בצידן וכו' מאן תנא דקתני מעשה חסורי מחסרא והכי קתני אם אמר לה ע"מ שתתני לי אצטליתי ואבדה [אצטליתי] דוקא קא"ל רשב"ג אומר תתן את דמיה ומעשה בצידן וכו' אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן כל מקום ששנה ר"ג במשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה (ערב בפ' גט פשוט צידן בפ' מי שאחזו וראיה אחרונה בפ' דיני ממונות) והלכך אי לא יהבה ליה אצטליתו דוקא לא הויא מגורשת: **בעא** מיניה ר' אמי מר' יוחנן הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז וחזר ואמר מחולין הן לך מהו א"ל אינה מגורשת דלצעורה איכוין והא לא ציערה: **ההוא גברא דא"ל** לאריסיה כ"ע דלו תלת דלוותא ואכלי רבעא את דלי ד' ואכיל תילתא לסוף אתא מיטרא ולא איצטריך אמר רב יוסף הא לא דלה רבה אמר הא לא איצטריך וקי"ל הלכה כרבה **תנן התם בראשונו היה נטמן יום י"ב חודש כדי שיהא** חלוט לו התקין הלל שיהא חולש את מעותיו ללשכה [ויהא] שובר את הדלת ונכנס ואימתי שירצה יבא הלה ויטול את מעותיו:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מסורת הש"ס

(א) [כתובות כה. נ"מ לח:] נ"ק סמ. נ"ב קעד. תוספות עז. סנהדרין לא. לעיל לח., (ב) לעיל כ: [תוספתא פ"ב], (ג) [קדושין סא.], (ד) [ב"ב קעג:], (ה) בדפו"ר בדיני ממונות, וליתא תיבת באחד, והוא בפרק בדיני ממונות בשלשה זה בורר, (ו) בדפו"ר ובאמרו, (ז) בדברים כה, (ח) [לעיל עד.], (ט) בתוס' בערכין איתא: לוקח, (י) [נ"ק קיח.], (יא) [בכתובות עד. ד"ה תנאי מילוי בתופן אחרן], תיבת ענונה אינה מובנת. מראה כהן], (יב) [סוכה מא:], (יג) צ"ל דרב. מהר"ם שי"ף.,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה משום וכו' התם דהוצרך:

מוסף תוספות

א. עד שיאמר ,רוצה אני' כיון שיש עליו מן הדין לקבלם. רשב"א. ב. שכל זמן שתרצה לתת יהא הוא מוכן לקבלם, והלכך הו"ל כמי שהוא חייב בקבלתם. רשב"ם. ג. ואע"פ שתלה הוא בדעת האשה. רשב"ם. לא נחלקו [רבא ורב פפא] אלא בגט על תנאי דמעות הללו שהיא חייבת כדי להשלים תנאה דמו לחוב ודמו למתנה ובעינא למידק האי עוונא מבית בבתי ערי חומה שהבית מכור אצלו מכירה גמורה אלא רחמנא אוקמיה אפדיון ומש"ה דמי לחוב ודמי למתנה. ר"ן. ד. דהא אמר [התם] מאן שמעת ליה דאמר בענין תנאי קודם למעשה רבי מאיר הוא משמע דרבי חנינא בן גמליאל פליג אכולהו, לכן נראה לי דפליג אכולהו. תוס' קדושין סא. ה. לר"מ לא איצטריך, דבעי תנאי כפול, אלא. תוס' הרא"ש עה: ד"ה אלא.

עין משפט נר מצוה

ם א ב מיי' פ"ו מהל' מאכלות אסורות הל' ג [וס"ג מהל' זכיה ה"ז] סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן לח סעיף ג:

סא ג טוש"ע שם סעיף ד בהג"ה:

מוסף רש"י

שלא בפניו. כגון זה שהיה נמנע ומשום דמרתי לרעותא הוא, דשלא בפניו הוא ובעל כרחו הוא, משום הכי איצטריך ליה להלל לתקוני (שם). מאי דאיצטריך ליה תקון. ואי הוי נמי לוקח אתם ולא הוי בעי לקבוליתא הוה איצטריך להלל לתקוני דבעל כרחו מיהו נתינה (שם). הרי זה גיטך והנייר שלי. כל הנייר אני מעכב לעצמי, אינה מגורשת. דכיון דהנייר שלו לא נתן לה כלום, דמגלגלו אותיות פוחלות בפויר (לעיל כב:). **על מנת שתחזירי לי את הנייר מגורשת.** ותחזיר, דמתנה על מנת להחזיר שמה מתנה (שם).

פסקי רי"ד

אמר רבא מתקנתו של הלל הרי זה גיטיך ע"מ שתתני לי מאתים זוז ונתנה לו בין מדעתו בין בעל כרחו מגורשת דמתנה בעל כרחה שמה מתנה וכי איצטריך ליה להלל לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מדעתו בין שלא מדעתו הויא נתינה: ת"ר הרי זה גיטיך והנייר שלי אינה מגורשת. ע"מ שתחזירי את הנייר הרי זו מגורשת מ"ש רישא ומ"ש סיפא פי' דקס"ד דלא קניא גיטא עד שתחזיר לו את הנייר ונמצא דבעת קניית הגט לא יהיב לה מידי ורחמנא אמר ונתן בידה

מכלל דבעלמא נתינה בעל כרחו לא הויא נתינה. וא"ת דהשתא לא מפליג בין בפניו בין שלא בפניו דבכל ענין בעל כרחו לא הויא נתינה ג"כ למה היה נמנע בראשונה וי"ל דבפניו לא היה יכול להעיז [יב] מלגלגם כדי שיהיה הבית שלו וגם אם היה בפניו יעשוהו ב"ד לקבלם בעל כרחו [א] וא"ת בנתי ערי חומה דהוי כפרעון החוב דעליו לקבלם פשיטא דהוי פרעון כדקאמרינן [ו] הלוהו ביטוב לא יחזיר לו במדבר משמע דביטוב יחזיר לו אפילו בעל כרחו וכן בהזהב (ב"מ דף מט.) כי אמר ליה שקול זוזך לא הוי אפילו כשומר חנם ומה איצטריך הלל הזקן לתקן וי"ל דוקא בעלמא פשיטא דהוי נתינה שאין המלוה מפסיד בקבלת הפרעון אבל הכא דע"י הפרעון צריך להחזיר הבית וכן ע"י קבלתו הוי הגט גט לא הוי נתינה וא"ת גבי גט פשיטא דלא הוי נתינה ומה צריך ללמוד מתקנתו של הלל וכי אם יתן מתנה לחבירו יקבלנה בעל כרחו ואור"י די"ל דכיון דאמר לה ה"ז גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז תלה הדבר בדעתה [ב] ועליו לקבלם והוי כמו בנתי ערי חומה וקמ"ל דאפ"ה בע"כ לא הוי נתינה [ג]:

לאפוקי הכא דמעשה קודם לתנאי. פי' בקונטרס דר' מאיר ור' חנינא לא פליגי אלא בנכפלות דלקאמרינן התם טעמא דהוצרך לאומרו שאלמלא כן יש במשמע שאף באדם כנען לא יגחלו וקשה דבפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף לד.) משמע בהדיא דפליגי רבנן נמי אר"מ במעשה קודם לתנאי גבי מתנה שומר חנם להיות כשואל [ד] וא"ת בשלמא תנאי כפול ותנאי קודם למעשה והן קודם ללאו ילפינן שפיר מתנאי בני גד ובני ראובן מדנכתבו בזה הענין שמע מינה בענין כי האי גוונא אבל שלא יהא מתנה על מה שכתוב בתורה ואפשר לקיימו ע"י שליח היכי ילפינן מהתם כדאמרינן בכתובות (דף עד.) דלמא בלאו הכי נמי מועיל תנאי אלא דהכי הוה מעשה וי"ל [יג] משום דכל התנאים הכתובים דמייתי בקידושין בפרק האומר (דף סא.) הוו בענין זה שמע מינה דבענין דתנאי

מכלל דבעלמא [נתינה בע"כ] לאו נתינה היא. וגבי גט לאיסורא הוא לא תקון הלל: **שלא בפניו.** כי הכא שאינו בלשכה: **דאיצטריך ליה תקון.** לאם שהיה נמנע בראשונה וי"ל דבפניו לא היה בפניו תהא נתינה ואי הוה נמי קאי קמן ואמר לא מקבילנא הוה איצטריך להלל נמי לתקוני דתיהוי נתינה אלא מה שלא הולרך לא הולרך וגבי גט לאיסורא הוא לא קיימא תקנתא דהלל: **ערב.** בשילהי גט פשוט [ד] : **לידן.** דמתני' : **ראיה אחרונה.** [ה] **באחד דיני** ממונות (סנהדרין דף לא.) דאפליגי באמרו לו כל ראיות שיש לך להביא הבא עד שלשים [ו] ואמרו לו הבא ראיה ואמר אין לי ראיה בקמייתא הלכתא כוותיה ובבתרייתא ליתא הלכתא כוותיה: **והנייר שלי.** לא יהיב לה ולא מידי ורחמנא אמר ונתן בידה [ז] : **מאי שנא רישא כו'.** קא סלקא דעתיה על מנת לאו מעכשיו הוא כרבנן דפליגי עליה דרבי [ח] והוי כמו לכשתחזירי לי הנייר ליהוי גט ומ"ש אמאי מגורשת הא בשעת גירושין לאו מידי נקיטא: **היכא דליתיה.** לאלטעלת: **לא אפליג.** ר"מ במסכת קידושין (דף סא.) כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן וכו' דנימא אם לא תחזירי לא יהא הגט בטל תנאיה: **הא אפליג לא הוי גיטא.** לר"מ: **מכדי.** לר"מ כל תנאי מהיכא גמרינן לכופלו: **מתנאי בני גד.** שהיה כפול אם יעברו ואם לא יעברו (במדבר לב) וכיון דמייתי גמרי' בעינן כי התם תנאי שתלו בו המעשה הוזכר קודם למעשה אם יעברו זה התנאי ונתתם להם זה המעשה ה"נ בעינן דנימא אם תחזירי יהא גט: **לאפוקי הכא.** דאמר לה זה גיטך בריאשא והדר ע"מ שתחזירי: **משום דהוי ליה כו'.** וכיון לר"מ וכיון לרבנן דלא אפליג אלא בכפילה כדמפרש טעמא התם [ט] הולרך הדבר לאומרו שאלמלא כן יש במשמע שאף באדם כנען לא יגחלו: **בדבר אחד.** לעבור הילדן: **ומעשה בדבר אחר.** נחלת עבר הירדן מזרחה: בדבר

תנאי בדבר אחד ומעשה בדבר אחר [י] אף כל לאפוקי הכא דתנאי

ממש כי האי גוונא ואם בחקותי תלכו ואם תאבו ושמעתם נמי רוב מצות ע"י שליח וגראה דהלכה כר"מ דבעי' תנאי כפול כו' דשמואל ורבא בסמוך סברי כוותיה וכל הני דמתניתין אייתי בתנאי כפול אע"ג דלא פירש דה"נ מוקי לה לקמן (עו.) בריתא בדכפליה לתנאיה אע"פ שלא פירש ובכל ע"מ שבש"ס כגון (סוכה מא:) ע"מ שתחזירהו לי דאתרוג וכיוצא בו בעי כפילות ובכל מקום בעינן תנאי כפול אלא דוקא בשתויי יין ופרועי ראש דהוי איסורי נפ' שבועת העדות (שבועות דף לו:) והא דבעינן כפילות בסוטה משום דהוי איסורא דאית ביה ממונא דאיכא שאר וכסות [יב] ועונה וכתובה והא דאמרינן בירושלמי בפרק האומר (קדושין פ"ג ה"ג) א"ר יוסי א"ר בון בכל אמר אית ליה לר"מ מכלל לאו אתה שומע הן והכא ליה וגראה להרב ר' אלחנן דגרסינן בכל אתר ליה לר"מ וכו' והכא אית ליה ומשני ר' חנינא חומר הוא בערוה כלומר אע"ג דלא כפל תנאו ומן הדין התנאי בטל ומעשה קיים ומשום חומר אין הגט גט ולא הקידושין קידושין שאם קבלה קידושין מאחר לריכה גט משניהם ובהכי אייתי התם לעיל הקשה הרב ר' אלחנן כיון דבעינן תנאי כפול באיזהו נשך (ב"מ דף סו.) גבי אי קיימת לידך דלא דקאמר פטומי מילי בעלמא הוא משמע שאם התנה הוא כמו שהיא אמרה היה מועיל ואמאי הא לא כפליה לתנאיה ואומר רבינו יאחק הא דנקט פטומי מילי [ה] משום דלא מהני אפי' לרבנן דר"מ וג' עניינים יש דיש מקומות דבעינן תנאי גמור ולר"מ תנאי כפול ויש מקומות דלא בעינן אלא גלוי דעת ויש מקומות דאפי' גלוי דעת לא בעינן ובפ' האיש מקדש (קדושין דף מט: ד"ה דבריס) מפורש: **אלא** אמר רבא משום דמעשה קודם לתנאי. לאו משום דלית ליה לרבא כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי דהא הכי הילכתא כדפרישית לעיל (עד. ד"ה רב הונא) ועוד דבהדיא קאמר רבא [יג] בהילך אתרוג זה על מנת שתחזירהו לי אם תחזירו יצא ואם לאו כאומר מעכשיו דמי היכי יצא והא לא אלה המתנה אלא כשתחזירו ואז אינו נידו ואין נראה לומר דהתם מיירי כגון שאמר מעכשיו דא"כ היה לו לפרש בדבריו ואע"ג דלא פירש נמי כפילות היינו משום דלא מפרש ליה במשנתינו אבל אי מיירי באומר מעכשיו היה לו לפרש אלא שרולה רבא לאיסב בריתא זו אפילו כרבנן ורבי [יד] אבל לרבי אתיא שפיר דדמסיק רב אשי ואביי נמי משמע לקמן בסוף פירקין (עז.) דסבר כרבי דקאמר הכל מודין בעל מנת שתלא חמה מנרתיקה דמעכשיו קאמר וכדרבי כו' ומיהו אין משם ראיה דלא מצי למימר איפכא הכל מודין דעל מנת לאו כאומר מעכשיו דמי דהא באם תנא פליגי כ"ש בעל מנת דעדיף: דתנאי

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות